

МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ В СИСТЕМІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

На сучасному етапі економічного розвитку на рівні багатьох суб'єктів господарювання більшості галузей економіки кризовий фактор відіграє надзвичайно важливу роль, особливо в умовах необхідності постійного підтримання конкурентних позицій та швидкоплинності ринкового середовища господарювання. Саме тому велика кількість вітчизняних суб'єктів підприємницької діяльності характеризується нестабільністю фінансового стану, погіршенням показників господарської діяльності, її збитковістю, і врешті респт, банкрутством. Процес виходу підприємств із кризового становища, оздоровлення фінансового стану можливе лише за допомогою комплексного застосування методів антикризового менеджменту, конкретний набір яких носить суто індивідуальний характер в залежності від галузі, в який працює господарський суб'єкт, ринків збуту продукції, що виробляється, її асортименту, наявності власних та запозичених джерел фінансування діяльності тощо.

За визначенням Кульчій І.О., антикризове управління - це система управлінських заходів щодо діагностики, попередження, нейтралізації й подолання кризових явищ. Метою антикризового управління є збільшення ефективності використання ресурсів, максимізація прибутку, ритмічне функціонування організації за рахунок своєчасного уникнення, попередження та усунення ризиків [1].

Відомо, що в системі фінансового менеджменту, зокрема в системі антикризового управління, фінансовий аналіз є методом, за допомогою якого досягається вирішення багатьох завдань, що стоять перед керівництвом підприємства. Фінансовий аналіз представляє собою діяльність, що ґрунтується на дослідженні даних про фінансовий стан підприємства та результати фінансово – економічної діяльності у минулому з метою прогнозування майбутніх умов та результатів діяльності.

Фінансовий аналіз застосовує низку прийомів як загальнонаукового та загальноекономічного характеру, так і суто специфічних.

Антикризове управління передбачає необхідність модернізації системи управління, пошук та застосування нових механізмів управління суб'єктом

Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством

підприємницької діяльності на досить незначний проміжок часу, приділяючи особливу увагу механізму протидії процесу розвитку кризи, тому що зазвичай традиційні засоби впливу не приносять необхідний ефект у передкризовій або кризовій ситуації.

В зазначеному процесі найбільш важливе місце належить спеціальним методам оцінки фінансової стійкості суб'єктів підприємницької діяльності, вмиле застосування яких дозволяє вчасно діагностувати кризовий стан та загрозу банкрутства, а також сформувати дієвий комплекс необхідних заходів щодо його подолання.

Для вирішення завдань фінансового аналізу, які застосовуються з метою визначення рівня фінансової стійкості, використовується комплекс коефіцієнтів, на склад якого існують різні наукові погляди.

На думку І.О.Бланка, необхідно використовувати комплекс коефіцієнтів, який включає до свого складу сім показників: коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансування, коефіцієнт заборгованості, коефіцієнт поточної заборгованості, коефіцієнт довгострокової фінансової незалежності, коефіцієнт маневреності власного капіталу і коефіцієнт маневреності власного та довгострокового позикового капіталу [2, с. 84].

На відміну від нього, С.М.Пястолов [3] додає до цієї сукупності показників ще один коефіцієнт, використовуючи таким чином два обернених показника фінансової незалежності та залежності, що, на нашу думку, обтяжує процес фінансового аналізу зайвими розрахунками, адже логічним є визначення одного показника, виходячи з іншого.

В.В. Ковальов пропонує поділяти комплекс коефіцієнтів, за допомогою яких здійснюється оцінка фінансової стійкості суб'єкта господарювання, на два блока: коефіцієнти капіталізації та коефіцієнти покриття [4, с. 325]. До першого блоку відносяться коефіцієнти концентрації власного капіталу, залученого капіталу, фінансової залежності та незалежності капіталізованих джерел, рівень фінансового левериджу, а до іншого - належать коефіцієнт забезпеченості відсотків до виплати та коефіцієнт покриття постійних фінансових витрат підприємства.

Такий показник, як рівень фінансового левериджу, що визначається як відношення залученого капіталу на довгостроковій основі до власного капіталу, також належить до блоку коефіцієнтів капіталізації, тобто для потреб здійснення аналізу враховується лише показник довгострокового залученого капіталу, а не весь обсяг залучених підприємством ресурсів.

При визначенні показників фінансової стійкості в системі антикризового управління важлива роль належить також такому аспекту аналітичної роботи, як проведення порівняльного аналізу, який здійснюється шляхом послідовного порівняння показників підприємства в абсолютному та відносному вимірі з показниками інших господарських суб'єктів як в цілому, так і по окремим структурним підрозділам.

При цьому слід зазначити, що порівняльний аналіз в такому випадку здійснюється за аналогічні часові періоди та серед підприємств, належних до

Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством

однієї галузі народного господарства, що, в свою чергу, значно ускладнює процес аналізу суб'єктів господарювання, діяльність яких значно диверсифікована. Водночас, необхідною умовою здійснення порівняльного фінансового аналізу є наявність для використання у вільному доступі правдивих даних консолідованої фінансової звітності підприємств та середніх статистичних показників досліджуваної галузі.

Отже, підсумовуючи зазначене, необхідно зазначити наступне. Досить давно стало очевидним, що постійний моніторинг ефективності діяльності та ринкової конкурентоспроможності підприємств є необхідною вимогою сучасності, а беззаперечною умовою успішного господарювання є запровадження системи антикризового управління в системі фінансового менеджменту. Сьогодні аспекти аналітичної роботи на підприємстві, що пов'язані із використанням методики визначення показників фінансової стійкості, враховуючи їх надзвичайну важливість, потребують особливої уваги.

Процес визначення показників фінансової стійкості має бути покладений в основу розробки моделі антикризового управління поетапної реалізації, що містить складний комплекс взаємопов'язаних стратегічних і тактичних заходів, націлених на досягнення єдиної мети шляхом застосування засобів наступального та захисного характеру.

Список використаних джерел:

1. Кульчій І.О. Антикризове управління: навчальний посібник. Полтава: ПолтНТУ, 2016. 120 с.
2. Бланк И.А. Основы финансового менеджмента. К.: Ника-Центр, 2009. 342 с.
3. Пястолов С.М. Анализ финансово-хозяйственной деятельности предприятия. М.: Академия, 2012. 258 с.
4. Ковалев В.В. Финансовый анализ: методы и процедуры. М.: Финансы и статистика, 2011. 560 с.